

О КОМИСИЈИ ЗА ПРОУЧАВАЊЕ ГРАМАТИЧКЕ СТРУКТУРЕ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА МЕЂУНАРОДНОГ СЛАВИСТИЧКОГ КОМИТЕТА

1. Осам година после Београдског међународног славистичког састанка (одржаног од 15. до 21. септембра 1955. године), на којем је донета одлука о оснивању Међународног комитета слависта, у Софији је 1963. године, у време одржавања V Међународног славистичког конгреса, основана Комисија за проучавање граматичке структуре словенских језика МКС. За првог председника Комисије био је изабран проф. Бохуслав Хавранек, на чију је иницијативу та комисија основана. Током протеклих безмало пола века Комисија за проучавање граматичке структуре словенских језика МКС (даље кратко: Граматичка комисија) оставила је значајан траг у граматичким испитивањима словенских језика.

2. Када се проф. Бохуслав Хавранек повукао са чела Граматичке комисије, за председника Граматичке комисије је 1972. године био изабран проф. Станислав Урбањчик. Када је проф. Урбањчик преминуо, за председника Комисије био је изабран 1991. године проф. Станислав Каролак. Професор Каролак је био председник Комисије и брижно се о њој старао докле год је имао за то снаге, али се због болести повукао са те функције, па су чланови Комисије за председника 2003. године изабрали проф. Јармилу Паневову. Пошто је проф. Паневова одлучила да се повуче са функције председника Граматичке комисије, Комисија је 2009. године за председника изабрала проф. Пипера и 2013. године проф. Гроховскога.

3. На научним седницама Комисије су, поред других тема, стално била актуелна теоријско-методолошка питања граматичких описа, која су се у на седницама комисије смењивала приближно оном динамиком којом су се она смењивала током последњих пет деценија лингвистичке и славистичке историје у целини. Поред тога, на научним седницама Комисије доста пажње било је посвећено граматичким категоријама (модалности, аспектуалности, темпоралности и другим) у појединим словенским језицима, узетим понаособ, или у конфронтативном поређењу, или посматраним на типолошком плану, као и анализи концепција теоријских, описних и нормативних граматики словенских језика. Проблемска област која најдуже и најинтензивније привлажи пажњу чланова Граматичке комисије јесу

узајамни односи и условљености између граматике и лексике као и експланаторне могућности актуелних граматичких теорија.

Разрада теоријских и методолошких принципа израде академијских описних и нормативних граматика појединих словенских језика започета је крајем шездесетих – почетком седамдесетих година XX века и представљала је једну од главних проблемских области рада Комисије у периоду када су њоме руководили Бохуслав Хавранек и затим Станислав Урбањчик. Концепције израде академијских граматика словенских језика биле су претресане на седници Комисије у Лајпцигу (октобра 1974), али пре и после те седнице вођене су интензивне расправе о појединим приступима не само на седницама Комисије него и на билатералним сусретима чланова Комисије. Пре објављивања руске, пољске и чешке академијске граматике (*Русская грамматика* I, II – Москва: Наука, 1980; *Gramatyka współczesnego języka polskiego*, [1] *Morfologia*, [2] *Składnia*. – Warszawa: PWN 1984; *Mluvnice češtiny* 1, 2, 3, Academia, Praha, 1986-1987) резултати дискусије која је на седницама Граматичке комисије вођена о концепцијским и теоријско-методолошким питањима израде описних и нормативних граматика пољског, чешког и руског језика били су објављени у посебним публикацијама.

Питања узајамних односа између граматике и лексике у словенским језицима су од деведесетих година основна предметна област у раду Граматичке комисије, а у оквирима те доста широке области на седницама Граматичке комисије поједина питања су разматрана у светлу различитих теоријских модела које развијају и примењују поједини чланови Граматичке комисије. Саопштења посвећена таквим проблемима и дискусија о њима на седницама Граматичке комисије показали су да се, независно од мањих или већих разлика између појединих модела, решења до којих се у оквиру њих долази по правилу применљива у истраживањима која имају друкчије теоријско-методолошке оквире. Показало се такође да у истраживањима чији се резултати износе на седницама Граматичке комисије све већи значај имају електронски језички корпуси, посебно у конфронтативним и типолошким истраживањима.

6. У време када је председник Граматичке комисије био проф. Станислав Каролак при Граматичкој комисији је постојала Аспектолошка поткомисија. У време

одржавања међународног славистичког конгреса на Охриду Аспектолошка комисије је добила статус засебне комисије Међународног славистичког комитета.

7. Граматичка комисија МКС одржава седнице по правилу сваке друге или треће године, а понекад и чешће. У време одржавања научне седнице Комисије одржава се и организациона седница Комисије, на којој се утврђује место и време одржавања следеће седнице, бирају се нови чланови и разматрају се различита организациона питања. Организационе седнице Граматичке комисије одржавају се и у време сваког међународног славистичког конгреса.

Предраг Пипер